

Cilt: 17 SAYI: 7 TEMMUZ 1989

Türk sanayicileri ve işadamları derneği

görüŖ

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) TEMMUZ 1989

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Yayın Müdürü

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

Yönetim Kurulu Başkanı *Cem Boyner*

Yazı İşleri Müdürü :

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

Genel Sekreteri *Ertuğrul İhsan Özöl*

Yayına Hazırlayan :

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

Ekonomik Araştırmalar Bölüm Başkanı

Nilgün Demirtaş

Görüş Araştırma Grubu :

Bu Sayıda :

Nilgün Demirtaş

Ayda Alpat

Taylan Kovanlıkaya

Lale Demiral

Dergideki yazılar kaynak olarak TUSİAD GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kullanılabılır. İmzalı yazılar, yazarların kişisel görüşlerini yansıtmakta olup, dernek görüşü olarak kabul edilemez.

Adres :

Cumhuriyet Cad. Ferah Ap. 233/9-10

80230 Harbiye - İstanbul

Tlf : 146 24 12 - 140 12 05

Basıldığı Yer :

LEBİB YALKIN YAYIMLARI VE

BASIM İŞLERİ A.Ş.

Tel: 152 11 00 / 5 Hat

Bu Sayıda

TÜSİAD'dan Haberler 4

**İstikrarlı Kalkınma ve Yeniden
Sanayileşme İçin
Ekonomik Çözümler10**

**AT'de Devlet Yardımı Olmadan
Yürümeyi Öğrenmek13**

**"Mal Korsanlığı" Dünyayı
Saran Afet19**

Sovyet Ekonomisindeki Sorunlar23

**Federal Almanya'da
Ekonomik Durum28**

TÜSİAD 1989 Basın Ödülleri32

TÜSİAD'dan Haberler

Başkan Cem Boyner, 1 Haziran 1989'da World Economic Forum'un İstanbul Hilton Otelindeki toplantısına katıldı ve Türkiye'de yabancı kuruluşlar için yatırım imkanları konusunda bir konuşma yaptı.

* * *

Devlet Bakanı Sayın Işın Çelebi ve DPT Müsteşarı Sayın Ali Tigrel, 2 Haziran 1989 tarihinde TÜSİAD'da Yönetim Kurulu, Konsey Başkanlık Divanı ve eski başkanlarla yaptıkları bir toplantıda, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yer alan temel hedefler konusunda açıklamalarda bulundular ve çeşitli soruları cevaplandırdılar.

* Haberlerde Kronolojik sıra takip edilmmiştir.

Genel Sekreter E.İhsan Özol 2 Haziran 1989 tarihinde TÜSİAD'ı ziyaret eden Egyptian Businessmen's Association'ın Genel Sekreteri Mr.Taher El Sherif ile ülkemizi ziyaret eden Mısırlı işadamları ile TÜSİAD üyeleri arasındaki görüşmelerde elde edilen sonuçlarla ilgili bir görüşme yaptı.

* * *

Başkan Cem Boyner, 6 Haziran 1989 tarihinde AT Komisyonu'nun Ankara'daki temsilcisi Mr.J. Van Rij ile AT'den gelen uzmanlar konusunda TÜSİAD Merkezi'nde görüşme yaptı.

* * *

Başkan Cem Boyner, 6 Haziran 1989 tarihinde İngiliz Milletvekili Mr.Richard Body ile bir görüşme yaptı.

* * *

Başkan Cem Boyner, Hollanda Büyükelçisi Sayın Warmen Hoven ve Başkonsolos Sayın Etjt Kwint ile 7 Haziran 1989 tarihinde bir görüşme yaptı.

* * *

Başkan Cem Boyner, Başbakan Sayın Tur-

gut Özal ile 8 Haziran 1989 tarihinde Ankara'da son ekonomik gelişmeler ile ilgili bir görüşme yaptı.

* * *

Genel Sekreter E.İhsan Özol Hollanda'dan Bedrijfsdowmentaire gazetesinden Mrs. Fame Ten Cate ile 12 Haziran 1989 tarihinde Türkiye'deki son ekonomik gelişmeler ile ilgili bir görüşme yaptı.

* * *

Genel Sekreter E.İhsan Özol, İngiliz Sana-yi ve Ticaret Odası'nın Direktörü Mr.Peter Calver ve Mr.J.P.Bulbruk ile 13 Haziran 1989 tarihinde iki kuruluş arasında ilişkilerin arttırılması konusunda bir görüşme yaptı.

* * *

Başkan Cem Boyner, 19 Haziran 1989 tarihinde Brüksel'de UNICE Başkanlar Konseyi Toplantısı'na katıldı.

* * *

Genel Sekreter E.İhsan Özol, ABD'nden The Institute of International Finance Inc. şirketinin Avrupa Departmanı Direktörü Mr.Klause Friedrich ve ekonomist

Mrs.Caryl J.McNeilly ile 19 Haziran 1989 tarihinde Türk ekonomisi konusunda bir görüşme yaptı.

* * *

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi'nin 1989 yılı ilk toplantısı 22 Haziran 1989 tarihinde Ankara Hilton Oteli'nde yapıldı. Toplantıdan bir gün önce 21 Haziran 1989 günü akşamı Başbakan Sayın Turgut Özal'ın, bazı bakanların, SHP Genel Sekreteri Sayın Deniz Baykal'ın, milletvekillerinin, çok sayıda üst düzey bürokratin, üniversite öğretim üyelerinin, basın mensuplarının ve işadamlarının katıldığı bir kokteyl verildi.

Basına kapalı olarak yapılan Yüksek İstişare Konseyi Toplantısı'nda Konsey Başkanı Sakıp Sabancı ve Başkan Cem Boyner'in konuşmasını takiben söz alan üyeler günün ekonomik sorunları üzerinde görüş ve önerilerini dile getirdiler. Toplantıdan sonra verilen öğle yemeğine şeref misafiri olarak katılan Başbakan Sayın Turgut Özal güncel ekonomik konular ile ilgili bir konuşma yaptı.

* * *

Genel Sekreter E.İhsan Özol 26 Haziran 1989 tarihinde Adenhour Vakfı'nın İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi'ndeki toplantısına katıldı ve "Türkiye'de ve Dünya'da Sübvansiyonlarla İlgili Uygulamalar" konulu tebliğ sundu.

* * *

TÜSİAD üçüncü yemekli üye toplantısı 28 Haziran 1989 tarihinde İstanbul Pullman Etap Marmara Oteli'nde yapıldı. Başkan Cem Boyner'in konuşmasını müteakip üyeler söz alarak görüşlerini açıkladılar.

* * *

AT Komisyonu Sanayi Durum Değerlendirme Misyonu Mr.Fernand Thurmas'ın başkanlığında 28 Haziran 1989 tarihinde TÜSİAD'ı ziyaret etti. Mrs.Marie-Pierre Piriou (genel konular), Mr.Jan Willem Blankert (Sanayinin rekabet imkanları), Mr.Denis Tytgat (Madencilik), Mr.Kirtikuman Mehta (Kimya), Mr.Pablo Ayala Fernandez (Standardizasyon, sertifikasyon, mekanik ve elektronik mühendislik), Mr.Gustavo Martin Prade (Çelik sanayii), Mr.Pierre Golard (Deri sanayii), Mr.Claude Rouam (Devlet yardımları), Mr.Michael

Cendrowicz'den (Türkiye Masası) oluşan Misyon, enflasyonun etkileri, devletin ekonomideki rolü, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın değerlendirilmesi konularında Genel Sekreter E.İhsan Özol, TÜSİAD danışmanı Prof.Dr.Erdoğan Alkin ve üyeler tarafından görevlendirilen sektör uzmanları ile görüştü.

* * *

TÜSİAD 1988 Basın Ödülleri 29 Haziran 1989 tarihinde İstanbul Sheraton Oteli'nde verilen bir kokteylde İstişare Konseyi Onursal Başkanı ve Basın Jürisi Başkanı Sayın Nejat Eczacıbaşı tarafından eşit düzeyde ödüle layık görülen Sayın Sezai Babakuş'a, Sayın Bayram Başaran'a ve Sayın Necmi Çelik'e verildi.

* * *

TÜSİAD üyelerinden Sayın Asaf Güneri ve uluslararası karayolu ulaştırması yapan SSCB'nden Sovtransavto adlı şirketin Başkanı Mr.Tengitz A.Tatishvili ile Ticaret Departmanı'ndan Mr.Vorontsov Vladimir 30 Haziran 1989 tarihinde TÜSİAD'ı ziyaret ederek Genel Sekreter E.İhsan Özol ile Türkiye-Rusya ekonomik ilişkilerini görüştüler.

İstikrarlı Kalkınma ve Yeniden Sanayileşme İçin Ekonomik Çözümler *

Ekonomi ilmi bir anlamda toplumda üretim, tüketim ve bölüşümün rasyonel yapılması yollarını araştırır. Her ilimde olduğu gibi ekonomi ilminde de henüz tartışmalı konular vardır. Ancak, iktisatçıların istikrarlı kalkınma, enflasyonsuz sanayileşme, gelir dağılımının dengeli yürütülmesi, enflasyonun kontrole alınması gibi temel konularda yeterince ve açıklıkla sorunlara yaklaşmış olduklarını söyleyebiliriz. Nitekim, enflasyon sorununun iktisat ilminin doğrultusunda bir çok ülkede hal edildiğini izliyoruz.

* TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Cem Boyner'in "İstikrarlı Kalkınma ve Yeniden Sanayileşme İçin Ekonomik Çözümler" adlı TÜSİAD raporunu basına sunan açıklaması.

Ülkemizde önemli ekonomik meselelerin özellikle enflasyonun önlenemez, düzeltilemez, çözülemez şeklinde kamuoyuna sunulmasını bu açıdan kesinlikle tasvip etmiyoruz.

TÜSİAD'ın bu raporu yukarıda söylenilen hususların geçerliliğini belirtme amacıyla düzenlenmiş ülke ekonomisi ve kamu yönetimi ile ilgili kişilerin ve kamuoyunun istifadesine sunulmuştur.

Özellikle Türkiye gibi dışa açılan piyasa ekonomilerinin dünya koşullarına ayak uydurabilmeleri ve rekabet edebilmeleri için ekonomi biliminin kurallarına titizlikle riayet etmeleri şarttır.

Türk sanayiinin yakın tarihine bakıldığında sanayileşme hamlelerinin para, maliye ve kur politikalarındaki zigzaglar, sapmalar ve çelişkiler dolayısıyla sık sık sarsıntıya girdiği ve sanayileşmenin hızını kestiği veya bazen durdurduğu görülmektedir.

TÜSİAD sanayi hamlemizin özellikle imalat sanayiinin genel ekonomi politikalarından ve ekonomik istikrarsızlıktan son yıllarda nasıl etkilendiğini bu raporda verilere dayanarak saptamıştır.

Raporun bulgularına göre, son yıllarda kamu finansman açıklarının devam ettirilmesi ve bunların sağlıklı olmayan yollar-
dan kapatılması özel sektör finansman kanallarını büyük ölçüde kamu sektörüne çevirmiş ve özel sektörün piyasa ekonomisi içinde kendini büyütme olanakları büyük ölçüde elinden alınmıştır. Biriken kamu finansman sorunlarının zamanında çözülememesi yüksek enflasyonun yerleşmesine sebep olmuş ve bunun neticesi olarak aşırı KİT zamları ve devalüasyonlar da artık günlük olaylar halinde gelmiştir.

Raporda, Türk ekonomisinin ve sanayiinin bu duruma nasıl girdiği ve hangi alternatif ekonomik politikalar ile bu çıkmazdan kurtulabileceği ekonometrik bir model aracılığıyla ve kantitatif olarak ortaya konmuştur.

Bu rapor, bir anlamda imalat sanayii hamesinin yeniden başlatılması koşullarını ele almakta ve günün koşullarında bu amaçla para ve maliye ve kur politikalarında ne gibi değişiklikler yapılması gerektiğini ayrıntılarıyla açıklamaktadır.

AT'de Devlet Yardımı Olmadan Yürümeyi Öğrenmek

AT'ye üye 12 ülke her yıl sanayilerinin çeşitli kesimlerine yaklaşık 80 milyar ECU' luk finansal destek sağlamaktadırlar. Bu yardımın yarısı tarım, kamu ulaştırması ve çelik gibi rekabete kapalı sektörlerle yapılmakta, 43 milyar ECU ise imalat sanayiine gitmektedir. Topluluğun bölgesel ve tarımsal programları da eklendiğinde kamu yardımı 1986 yılında 100 milyar ECU'ya yaklaşmıştır ki, bu rakam Topluluğun toplam GSMH'sının yüzde 3'ü ve işçi başına 770 ECU'dur.

Avrupa Komisyonu devlet yardımını düzene sokmakta aktif bir rol oynamaya başlamıştır. Örneğin, Hollanda Hükümeti çevre politikasının bir parçası olarak daha az hava kirliliğine yol açan arabaların kullanılmasını teşvik etmeyi önermiştir. Hava

kirliliğine karşı Amerikan standartlarına uygun katalitik konvektör ile çalışan araba satın alacak olanlara vergi teşviği sağlanması düşünülmüştür. Ancak araba üreticileri ve tüccarları bu ölçütlerin otomobil sektörü için dengesiz bir ticarete yol açacağı görüşünde birleşmişlerdir.

Brüksel devlet yardımı kesildiğinde ortaya çıkacak şikayetleri incelemeye karar vermiştir. Bu örnek, Brüksel'in birçok ulusal projeyi devlet yardımı yönünden incelediğini göstermektedir.

Devlet yardımı onikiler arasında yapısal ve hacim olarak değişmektedir. Fransa ve Yunanistan konserve yiyecekler ve imalat sanayi mamüllerinin ihracatını teşvik etmeyi ön planda tutmuştur. Lüksemburg çelik endüstrisinin yanında demiryolları işçilerinin emeklilik konularında da oldukça cömert davranmıştır. Batı Almanya herhangi bir sektörel baz oluşturmamayan bölgesel yardım ve araştırma - geliştirme projelerine önem vermektedir. Danimarka'nın, Almanya'nın ve İngiltere'nin yardımları ise dengeli ama oldukça azdır. 1986 yılında devlet yardımı alanlar 11 milyon ECU'luk geri ödeme yapmışlardır. Sadece

12 ay sonra ise bu rakam 990 milyon ECU'ya çıkmış ve geçen yıl komisyon büyük devlet kuruluşlarını milyarlık geri ödeme yapmaya zorlamıştır.

Topluluğun kurallarına göre, tüm devlet yardımlarının önceden Brüksel'e bildirilmesi gerekmektedir. Ancak, hükümetler 1985'de devlet yardımlarının yaklaşık yüzde 13'ünü, geçen yıl ise yüzde 18'ini Brüksel'e bildirmemişlerdir. 1985-1987 yılları arasında bildirilmemiş 149 yardımdan 47'si Fransa'ya, 33'ü İtalya'ya, 17'si Almanya'ya ve 14'ü ise Belçika'ya aittir.

Kömür endüstrisine yapılan devlet yardımı en ilgi çekici rakamı oluşturmaktadır. Belçika'da kömür endüstrisine yapılan yardım işçi başına 53.300 ECU, Fransa'da 43.950 ECU ve Almanya'da 26.600 ECU tutmaktadır. Demiryolları ve tarım da yüksek rakamlara sahiptir. İmalat sanayiine yapılan yardım ise AT içinde işçi başına 2.000 ECU iken, İtalya'da 6.000 ECU'ya yükselmektedir.

Devlet yardımı AT'ye üye ülkelerin toplam kamu harcamalarının yüzde 10'unu oluşturmaktadır. İrlanda, İtalya ve Belçi-

ka gibi 1981-86 döneminde bütçe açıkları GSYİH'lerinin yüzde 10'unu oluşturan ülkelerin hükümetlerinin verdikleri yardım ise bütçe açıklarının yarısına eşittir.

Topluluğa üye ülkelerin (İspanya ve Portekiz hariç), 1986 yılına kadar verdiği devlet yardımlarının oranları aşağıda sıralanmıştır.

— Belçika : Demiryolları (yüzde 35), kömür (yüzde 28), çelik (yüzde 11). Dört büyük Topluluk üyesinden sonra Belçika yardım konusunda en geniş hacme sahiptir.

— Danimarka : Demiryolları (yüzde 34) tarım (yüzde 29), gemi yapımı (yüzde 14), araştırma ve geliştirme (yüzde 8), ticaret, ihracat işlemleri (yüzde 6).

— Almanya : Demiryolları ve kömür endüstrisi ağırlıkta olduğu halde, bölgesel politikalara da oldukça çok yardım verilmektedir.

— Yunanistan : Devlet yardımı hakkındaki bilgiler yetersizdir. İhracat teşvikleri toplam içinde yüzde 46, bölgesel yardımlar ise yüzde 17 paya sahiptir.

— Fransa : Bölgesel yardımlar yüzde 3 gibi çok küçük bir miktar oluşturmakta, demiryolları, kömür endüstrisi, tarım ve ihracat ise önemli bir yer tutmaktadır.

— İrlanda : Devlet yardımı ihracata (yüzde 32), tarıma (yüzde 23), bölgesel yardımlara (yüzde 15) ve demiryollarına (yüzde 12) yapılmaktadır.

— İtalya : Demiryolları (yüzde 23), bölgesel projelerdeki fonlar (yüzde 21) devlet yardımı alan sektörlerdir. Diğer üye ülkelerden farklı olarak İtalya "diğer amaçlar" kalemi için 5.8 milyar ECU (yüzde 17) devlet desteği sağlamaktadır.

— Lüksemburg : Sadece çelik endüstrisine ve demiryollarına yılda 200 milyon ECU devlet yardımı yapılmaktadır.

— Hollanda : Demiryollarına yüzde 30, tarıma yüzde 28, küçük ve orta büyüklükteki işletmelere yüzde 13, bölgesel gelişmeye yüzde 8 oranında yardım verilmektedir.

— İngiltere : İngiltere, yardım yapılan sektörler arasında demiryollarının birinci sı-

rayı almadığı ülkelerden biridir. Belli başlı yardım alan sektörler, kömür (yüzde 19), demiryolları (yüzde 14), çelik (yüzde 7), araştırma ve geliştirme (yüzde 6), gemi yapımı (yüzde 5) ve diğer sektörler (yüzde 5)'dir.

Ülkelerin devlet yardımı konusunda yaptıkları hatalardan biri yardımların kime ve ne amaçla verildiğinin tam olarak araştırılmamasıdır. Bunun sonucunda ihtiyacı olmayan da borç almakta çok fazla bürokratik engel olması nedeni ile bazen yardım gerçek amacına ulaşamamaktadır.

Diğer bir problem ise yardım projelerindeki karmaşıklılıktır. Onikiler arasında şu an işleyen 1.000 yardım projesi mevcuttur. Bu projeler direkt yardım, vergi indrimi, vergi erteleme, ihracat ve kredi garantisi gibi konuları içerir. Her ülkede en azından beş büyük proje hakkında yapılan detaylı araştırma devlet yardımlarının düzene girmesini sağlayacaktır.

Kaynak: International Management

“Mal Korsanlığı” Dünyayı Saran Afet

Asya'dan döndüğünüz uçakta, biri size yaklaşıp, bileğindeki yeni satın aldığı taklit Rolex veya Cartier saati gösteriyor. Ya da; çok saygıdeğer görünümlü bir işadamaı, yeni sattığı sahte fren veya başka bir araba parçasından sözediyor.

Evet, her iki senaryo da tümüyle gerçek olabilir. Tüm veriler, taklit mallar sorununun giderek büyüdüğünü, "ürün korsanlarının" teknolojik uzmanlaşmaya paralel olarak, herhangi bir sanayi dalının en büyük markalarını daha kolay taklit edebildiklerini göstermektedir.

Günümüzde inanılmaz büyüklüğe ulaşan "taklit piyasası" oldukça yeni bir olgudur. Bunun nedeni, ülkelerin yasalarının zamanın gerisinde kalmaları, ucuz malın karşısında zayıf düşme ve milyarlarca doların söz konusu olmasıdır. Yasalar ise "taklitçilik" konusu karşısında sorunu çözme açısından yetersiz kalmaktadır.

"Taklitçilik" uluslararası bir sorun olduğundan, uluslararası platformda bir çözümü gerektirmektedir. Hükümetler bizzat taklitçilik sorunuyla savaşmayı üstlenmelidirler. Hong Kong ve ABD hükümetleri "taklitçilik savaşında" iki büyük başarı örneği oluşturmuşlardır.

Hong Kong'da 400 kişilik bir gümrük görevlisi taklit mallarla savaşmaya tahsis edilmiştir. Öylesine başarılı olmuşlardır ki; caddeden taklit bir saat almak gün geçtikçe imkansızlaşmaktadır. Müşterilere malların önce fotoğrafları gösterilmekte, alışveriş muhtemelen bir otel odasında gerçekleşmektedir.

ABD'de, sanayi kesiminin baskısı hükümeti "taklit malları bilerek ithal etmeyi, satmayı, ya da dağıtmayı, 'federal bir suç'" olarak ele almak zorunda bırakmıştır. Yasa, ikinci kez bu suçla tutuklanan kişilere, 5 milyon dolara ve 5 yıl hapse kadar ulaşan ağır cezalar verilmesini öngörmektedir. Bu yasanın kabulü, 1983 ve 1984'te Kongre'de özel bir komitenin konuyu ele almasıyla başlamıştır. "Uzay Mekiği Programı"nda dahi sahte transistörlerin bulunduğu kamuoyuna açıklanmıştır.

NATO kuvvetlerinde görev yapan 600 askeri helikopterin kritik uçuş aletlerinde bile taklit parçalara rastlanmıştır.

Vicks'in öksürük şurubu (Formül 44) piyasaya sürüldüğünde, bunun Endonezya ormanlarında üretildiği keşfedilir keşfedilmez; sahte şuruplar hemen Brezilya'da yapılmaya başlanmıştır.

Tüm bu örnekler, önümüzdeki konunun az gelişmiş ülkelerin gecekondü sanayii ürünü olmadığını kanıtlamaktadır. Birçok gelişmekte olan ülkenin hükümeti taklit üretimi teşvik etmektedir.

Tayvan hükümetinin yakın gelecekte davranış biçimini değiştireceğine inanılmaktadır. İstendiği sürece, doğru bir yönlendirme ile hükümet düzeyinde konuyu çözmek mümkündür. O zamana dek şirketler ürünlerini korumak için kendileri önlem almak durumundadırlar.

Bir diğer yaklaşım da, ürünleri koruyacak ve taklidi çok pahalıya malolacak yeni teknolojiler aramaktır. Örneğin; güvenlik etiketi, güvenlik paketi, güvenlik baskısı ve laser baskı gibi noktalar düşünülebilir.

Holografi ve mikrobiyolojik etiket araştırmaları sürmektedir. Uluslararası Ticaret Odası, bir "Taklit İstihbaratı Bürosu (CIB) kurmuştur. CIB, taklitçilik konusunda bilgi toplamakta ve üyelere düzenli, özel bültenlerle bunları duyurmaktadır. Dünya çapında seminerler, konferanslar düzenlenmekte, taklitçiliği saptamak ve kontrol etmekte daha etkin yöntemler araştırılmaktadır.

1988 ortalarında CIB, 27 ülkede 130 araştırmayı yönlendirmiş, duvar kağıtlarından, alkollü içkilere, mobilyadan ilaca kadar geniş bir alanı kapsayan araştırmayı üstlenmiştir.

şirketler taklitçilikten doğan sorunlarını belirtmekte isteksiz davranmaktadırlar; çünkü bu, kafalarda bir belirsizlik ve kötü imaj bırakmakta, savaşmak da çok pahalıya malolmaktadır. Üstyönetimler herşeye rağmen taklitçiliği durdurmak kararı almadıkları takdirde piyasa büyük zarar görebilir. Taklitçilerle savaş, "Yönetim Kurulları" düzeyinde yapılmalıdır.

Kaynak: Worl Link

Sovyet Ekonomisindeki Sorunlar

Sovyetler Birliği'nde reform ve silahsızlanma hamlelerinin ardında yatan gerçek nedenleri açığa çıkarmak için, dünyanın beş büyük ekonomik gücündeki gelişmeleri karşılaştırmak gereklidir. Soruna bu açıdan bakıldığında Sovyetler Birliği'nin ortalarda yer aldığı görülmektedir. Bu lke-
deki gelişmelere rağmen, diğer rakip dört ülke arasında Sovyetler Birliği'nin payı yüzde 28'den yüzde 12'ye gerilemiştir. Gorbaçov'u son dönemde yeni adımlar at-
maya zorlayan da bu gerilemedir.

1960'da Sovyetler Birliği, dünyanın ikin-ci büyük ekonomik gücü durumundayken, 1970 yılında, AET bu ülkenin önüne geçmiştir. 1980'de ise Japonya, Sovyetler Birliği'nin ekonomik gücünü aşmıştır. Doların daha düşük değerde olmasına rağmen, 247 milyon Amerikalı net olarak, AET yesi ülkenin 325 milyon vatandaşından daha fazla üretmektedir. Ancak, AET'nin büyük potansiyeli Sovyetler Birliği'ninkinden üç kez daha önemlidir.

Japonya'nın baş döndürücü yükselişi Sovyetler Birliği'ni üçüncü sıraya düşürmüştür. 123 milyon Japon, 285 milyon Sovyet vatandaşının iki katı üretim yapmaktadır. Japonya'nın kişi başına üretkenliği Sovyetler Birliği'ninkinin dört katıdır. Çin, Tayvan ve Hong Kong toplam olarak 170 milyar dolarlık ihracat yaparken, Sovyetler Birliği'nin ihracatı 112 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Sovyetler Birliği, 800 milyar metreküp doğal gaz, 600 milyon ton petrolün yanı sıra 160 milyon ton çelik ve 130 milyon ton çimento da üretmektedir. Ayrıca, 400 milyon metreküp kereste, 13 milyon ton şeker ve 500 bin ton koyun yünü üretebilmektedir.

Sovyetler Birliği, yukarıda belirtilen maddelerin üretiminde dünyada birinci; altın, nikel, bakır ve çinko üretiminde ise ikinci sırada yer almaktadır. Ancak, hemen hemen tükenmez gibi görünen bu kaynaklara rağmen ülke iyi bir ekonomik yapıya kavuşamamaktadır.

Savunma bütçesi, toplam bütçenin yaklaşık yüzde 20'lik bölümünü kapsamaktadır.

Ancak bu, tüm sorunların açıklaması olamamaktadır. Sorunun kökeninde ekonominin verimsizliği yatmaktadır.

Nitekim, Andropov 1983 yılında yaptığı bir konuşmada üretilen 500 bin televizyonun hatalı, 115 bin radyonun kullanılamaz ve 250 bin kameranın satılamaz durumda olduğunu belirtmiş ve ekonominin yönetiminden sorumlu yetkililere yönelik yaptığı bu konuşmada planlı ekonominin yedi sorununa değinmiştir. Bunlar;

- Çok düşük verimlilik,
- Üretim araçlarının yetersiz kullanımı,
- Yeni ürün ve yöntemlere çok yavaş uyum sağlama,
- Hatalı planlama,
- Önemli ölçüde çevre kirliliği ve çevrenin tahribatı,
- Düşük kaliteli ürünler,
- Sürekli temel tüketim maddeleri sıkıntısıdır.

Depolar kimsenin almak istemediği mallarla dolu olmasına karşın, tüketiciler mağazaların önünde uzun kuyruklar oluştuyorlar.

Gorbaçov da bugün benzeri sorunlarla karşı karşıyadır. Özellikle tarım sektöründe bu sorunlar kendini daha fazla hissettirmektedir. Tarım rekoltesinin beşte biri depolarda, dörtte biri ulaşım esnasında çürümekte ve sadece yarısı tüketiciye ulaşabilmektedir.

Sovyet ekonomistler, ABD'nden iki kat fazla çelik üretmelerine rağmen, bu ülkenin kendilerinden bir buçuk kat fazla makina üretebildiğinin ve bunun da nihai mamul üretiminde sorunların varlığına işaret ettiğinin farkındalar.

Kaynak: Le Figaro

GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA
(Milyar dolar)

	<u>1960</u>	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>1988</u>
ABD	509	990	2602	4862
AET	191	480	2765	4642
Japonya	43	205	1040	2812
Sovyetler Birliği	223	435	1050	1515
Çin	40	122	283	500
Sovyetler Birliği'nin diğer dördüne oranı	28%	24%	26%	12%

Kaynak: Le Figaro

Federal Almanya'da Ekonomik Durum

Federal Almanya, 6 yıldır süren ve 1988 yılında hız kazanan ekonomik iyileşmeyi daha çok Alman girişimcilerin yatırımlarındaki büyük oranlı artışlara borçludur. Önemli sektörlerde yapılan son araştırmalar, girişimcilerin 1989'da; 1988'de olduğundan daha fazla sermaye yoğun projelere yöneldiğini göstermektedir. Son aylarda kapasite kullanımı imalat sektöründe 1973-1979 yıllarında ulaşılan zirveye ulaşmış durumdadır. Finansman açısından koşullar daha çok sermaye yaratmak için uygundur. Girişimcilerin kârlılığı bugün için otofinansmanın yüksek olacağına işaret etmektedir.

Sermaye harcamaları ile özel tüketim artışları ekonominin belirgin göstergeleri olmayı sürdürmektedir. Dış talep artışı iç piyasayı canlandırmıştır. İmalat sektöründe dış talebin Temmuz-Ekim artışı, yıllık artışın yüzde 10.5 üstündedir. Alman ihra-

catçıları özellikle AT ülkelerinde çok başarılıdılar. Bunu dış ülkelerin ekonomilerindeki düzelmeye olduğu kadar, ihracatçının fiyatlarda rekabet edebilirliğine, Alman ekonomisindeki dengeye ve bu yıl döviz kurlarında gerçek dengenin sağlanmış olmasına bağlayabiliriz.

Almanya'da iş dünyasındaki canlılık, iç talebin artışından çok daha fazla oranda (1988'de yüzde 8.5) ithalat artışına neden oldu. İhracat patlamasının sonucu olarak, cari harcamalar da yükselmiştir. Dış talep profilinin değişimine paralel olarak; dış ticaret fazlası bölgesel profili de değişmiştir. 1988 yılında ABD ile ticaret fazlası azalmışsa da, Doların değer kaybetmesiyle aynı dönemdeki AT ile olan ticaret fazlası artmıştır.

Sermaye ihracının yavaşlamasının bir sonucu olarak, DM güçlenmiştir. Bu da yabancılar için Almanya'da DM yatırımı yapmayı cazip hale getirmiştir.

Çok güçlü talep artışıyla doğan baskı 1988 ortalarında özel sektörün üretimi büyük miktarda arttırmasıyla sonuçlanmıştır.

1988'in yarısından dokuzuncu aya doğru GSMH reel artışı yüzde 1'in üstünde, yıllık yüzde 4.5 olmuştur. 1988'de Alman ekonomisi son 25 yılın en yüksek büyüme oranına, yüzde 3.5'e ulaşmıştır.

Aynı dönemde, uygun kalifiye işçi bulmak giderek zorlaşsa da, işçi talebi önemli ölçüde artmıştır. 1988'in son aylarında Almanya'da fiyat düzeyi istikrar içinde görünmektedir. Dış piyasadaki fiyatların düşmesi iç piyasaya yansımaktadır. Özellikle petrol fiyatlarının uluslararası piyasalarda hızla düşüş göstermesi, fiyatları önemli biçimde etkilemiş, DM'nin dolar karşısında güçlenmesine ve iç piyasada fiyatların rahatlamasına neden olmuştur. Enerji fiyatları birtarafa bırakılırsa, mamul fiyatlarının hem üretici, hem de tüketici düzeyinde artış gösterdiği anlaşılmaktadır.

Piyasadaki enflasyonist eğilim son aylarda mali piyasaları az da olsa etkilemiştir. Kasım 1988'e kadar para ve sermaye piyasalarında uzun dönem faiz oranları düşüş içine girmiştir. Ancak dış piyasalarda faiz oranlarının yeniden zorlanması neticesi, mali piyasalar para politikalarındaki değişikliklere ayarlanmaya başlamışlardır. Al-

manya'da da benzer bir uygulama olmuştur.

Para stoku (M3) 1988 ortalarında çok fazla artmamakla birlikte, yıl ortasından itibaren hızlı bir artış içine girmiştir Böylece amaçlanan maksimum sınırlara (yüzde 3' ten yüzde 6'ya) ulaşmıştır.

1989 yılı için Alman Merkez Bankası, yeterli ekonomik büyümenin sağlandığı ve 1988'deki fiyatlar dengesinin korunduğu bir ekonomi için parasal politikaların kontrolünü elinde tutma kararı almıştır.

Merkez Bankası para stok artışını 89 sonu itibariyle yüzde 5 olarak tahmin etmektedir. Tüm üretimin yılda ortalama yüzde 4'ten yüzde 4.5'e çıkması umulmaktadır. Sermaye birikiminin ve sermaye stoğunun hızla artan bir eğilim içine gireceği, enflasyonun geçen yıl olduğu gibi yüzde 2 dolayında belirleneceği tahmin edilmektedir. Para stokundaki artışın ise yüzde 5'in altında olacağı varsayılmaktadır.